ശ്രീഃ

ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ

ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ

ഓം നമോ ഭഗവതേ വാസുദേവായ

മഹർഷി വേദവ്യാസപ്രണീതം ശ്രീമദ്ഭാഗവതമഹാപുരാണം

॥ ഏകാദശസ്കന്ധേ സപ്തദശോഽധ്യായഃ ॥

This document has been prepared by

Sunder Kidāmbi

with the blessings of

ശ്രീ രംഗരാമാനുജ മഹാദേശികൻ

His Holiness śrīmad āṇḍavan śrīraṅgam

ശ്രീഃ

ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ

ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ

ഓം നമോ ഭഗവതേ വാസുദേവായ

ശ്രീമദ്ഭാഗവതമഹാപുരാണം

॥ ഏകാദശസ്കന്ധേ സപ്തദശോഽധ്യായഃ ॥

ഉദ്ധവ ഉവാച
യസ്ത്വയാഭിഹിതഃ പൂർവം ധർമസ്ത്വദ്ഭക്തിലക്ഷണഃ ।
വർണാശ്രമാചാരവതാം സർവേഷാം ദ്വിപദാമപി ॥ **1** ॥

യഥാനുഷ്ഠീയമാനേന ത്വയി ഭക്തിർനൃണാം ഭവേത് ।
സ്വധർമേണാരവിന്ദാക്ഷ തത് സമാഖ്യാതുമർഹസി ॥ **2** ॥

പുരാ കില മഹാബാഹോ ധർമം പരമകം പ്രഭോ ।
യത്തേന ഹംസരൂപേണ ബ്രഹ്മണ്യോഽഭ്യാത്ഥ മാധവ ॥ **3** ॥

സ ഇദാനീം സുമഹതാ കാലേനാമിത്രകർശന ।
ന പ്രായോ ഭവിതാ മർത്യലോകേ പ്രാഗനുശാസിതഃ ॥ **4** ॥

വക്താ കർതാവിതാ നാന്യോ ധർമസ്യാച്യുത തേ ഭുവി ।
സഭായാമപി വൈരിഞ്ച്യാം യത്ര മൂർതിധരാഃ കലാഃ ॥ **5** ॥

കർത്രാവിത്രാ പ്രവക്ത്രാ ച ഭവതാ മധുസൂദന ।
ത്യക്തേ മഹീതലേ ദേവ വിനഷ്ടം കഃ പ്രവക്ഷ്യതി ॥ **6** ॥

തത്ത്വം നഃ സർവധർമജ്ഞ ധർമസ്ത്വദ്ഭക്തിലക്ഷണഃ ।
യഥാ യസ്യ വിധീയേത തഥാ വർണയ മേ പ്രഭോ ॥ **7** ॥

ശ്രീശുക ഉവാച
ഇത്ഥം സ്വഭൃത്യമുഖ്യേന പൃഷ്ടഃ സ ഭഗവാൻ ഹരിഃ।
പ്രീതഃ ക്ഷേമായ മർത്യാനാം ധർമാനാഹ സനാതനാൻ ॥ **8** ॥

ശ്രീഭഗവാനുവാച
ധർമ്യ ഏഷ തവ പ്രശ്നോ നൈഃശ്രേയസകരോ നൃണാം।
വർണാശ്രമാചാരവതാം തമുദ്ധവ നിബോധ മേ ॥ **9** ॥

ആദൗ കൃതയുഗേ വർണോ നൃണാം ഹംസ ഇതി സ്മൃതഃ।
കൃത്യകൃത്യാഃ പ്രജാ ജാത്യാ തസ്മാത് കൃതയുഗം വിദുഃ ॥ **10** ॥

വേദഃ പ്രണവ ഏവാഗ്രേ ധർമോഽഹം വൃഷരൂപധൃക്।
ഉപാസതേ തപോനിഷ്ഠാ ഹംസം മാം മുക്തകിൽബിഷാഃ ॥ **11** ॥

ത്രേതാമുഖേ മഹാഭാഗ പ്രാണാൻമേ ഹൃദയാത്ത്രയീ।
വിദ്യാ പ്രാദുരഭൂത്തസ്യാ അഹമാസം ത്രിവൃൻമഖഃ ॥ **12** ॥

വിപ്രക്ഷത്രിയവിട്ശൂദ്രാ മുഖബാഹൂരുപാദജാഃ।
വൈരാജാത് പുരുഷാജ്ജാതാ യ ആത്മാചാരലക്ഷണാഃ ॥ **13** ॥

ഗൃഹാശ്രമോ ജഘനതോ
ബ്രഹ്മചര്യം ഹൃദോ മമ।
വക്ഷഃസ്ഥാനാദ് വനേ വാസോ
ന്യാസഃ ശീർഷണി സംസ്ഥിതഃ ॥ **14** ॥

വർണാനാമാശ്രമാണാം ച
ജന്മഭൂമ്യനുസാരിണീഃ।
ആസൻ പ്രകൃതയോ നൃണാം
നീചൈർനീചോത്തമോത്തമാഃ ॥ **15** ॥

ശമോ ദമസ്തപഃ ശൗചം സന്തോഷഃ ക്ഷാന്തിരാർജവം।
മദ്ഭക്തിശ്ച ദയാ സത്യം ബ്രഹ്മപ്രകൃതയസ്ത്വിമാഃ ॥ **16** ॥

തേജോ ബലം ധൃതിഃ ശൗര്യം
തിതിക്ഷൗദാര്യമുദ്യമഃ।
സ്ഥൈര്യം ബ്രഹ്മണ്യമൈശ്വര്യം
ക്ഷത്രപ്രകൃതയസ്ത്വിമാഃ ॥ **17** ॥

ആസ്തിക്യം ദാനനിഷ്ഠാ ച അദംഭോ ബ്രഹ്മസേവനം।
അതുഷ്ടിരർഥോപചയൈർവൈശ്യപ്രകൃതയസ്ത്വിമാഃ ॥ **18** ॥

ശുശ്രൂഷണം ദ്വിജഗവാം ദേവാനാം ചാപ്യമായയാ।
തത്ര ലബ്ധേന സന്തോഷഃ ശൂദ്രപ്രകൃതയസ്ത്വിമാഃ ॥ **19** ॥

അശൗചമനൃതം സ്തേയം നാസ്തിക്യം ശുഷ്കവിഗ്രഹഃ।
കാമഃ ക്രോധശ്ച തർഷശ്ച സ്വഭാവോഽന്തേവസായിനാം ॥ **20** ॥

അഹിംസാ സത്യമസ്തേയമകാമക്രോധലോഭതാ।
ഭൂതപ്രിയഹിതേഹാ ച ധർമോഽയം സാർവവർണികഃ ॥ **21** ॥

ദ്വിതീയം പ്രാപ്യാനുപൂർവ്യാജ്ജൻമോപനയനം ദ്വിജഃ।
വസൻ ഗുരുകുലേ ദാന്തോ ബ്രഹ്മാധീയീത ചാഹുതഃ ॥ **22** ॥

മേഖലാജിനദണ്ഡാക്ഷബ്രഹ്മസൂത്രകമണ്ഡലൂൻ।
ജടിലോഽധൗതദദ്വാസോഽരക്തപീഠഃ കുശാൻ ദധത് ॥ **23** ॥

സ്നാനഭോജനഹോമേഷു ജപോച്ചാരേ ച വാഗ്യതഃ।
ന ച്ഛിന്ദ്യാന്നഖരോമാണി കക്ഷോപസ്ഥഗതാൻയപി ॥ **24** ॥

രേതോ നാവകിരേജ്ജാതു ബ്രഹ്മവ്രതധരഃ സ്വയം।
അവകീർണേഽവഗാഹ്യാപ്സു യതാസുസ്ത്രിപദീം ജപേത് ॥ **25** ॥

അഗ്ന്യർകാചാർയഗോവിപ്രഗുരുവൃദ്ധസുരാംഛുചിഃ।
സമാഹിത ഉപാസീത സന്ധ്യേ ച യതവാഗ് ജപൻ ॥ **26** ॥

ആചാർയം മാം വിജാനീയാന്നാവമൻയേത കർഹിചിത്।
ന മർത്യബുദ്ധ്യാസൂയേത സർവദേവമയോ ഗുരുഃ ॥ **27** ॥

സായം പ്രാതരുപാനീയ ഭൈക്ഷ്യം തസ്മൈ നിവേദയേത്।
യച്ചാൻയദപ്യനുജ്ഞാതമുപയുഞ്ജീത സംയതഃ ॥ **28** ॥

ശുശ്രൂഷമാണ ആചാർയം സദോപാസീത നീചവത്।
യാനശയ്യാസനസ്ഥാനൈർനാതിദൂരേ കൃതാഞ്ജലിഃ ॥ **29** ॥

ഏവംവൃത്തോ ഗുരുകുലേ വസേദ് ഭോഗവിവർജിതഃ।
വിദ്യാ സമാപ്യതേ യാവദ് ബിഭ്രദ്വ്രതമഖണ്ഡിതം ॥ **30** ॥

യദ്യസൗ ഛന്ദസാം ലോകമാരോക്ഷ്യൻ ബ്രഹ്മവിഷ്ടപം।
ഗുരവേ വിൻയസേദ് ദേഹം സ്വാധ്യായാർഥം ബൃഹദ്വ്രതഃ ॥ **31** ॥

അഗ്നൗ ഗുരാവാത്മനി ച സർവഭൂതേഷു മാം പരം।
അപൃഥഗ്ധീരുപാസീത ബ്രഹ്മവർചസ്വ്യകൽമഷഃ ॥ **32** ॥

സ്ത്രീണാം നിരീക്ഷണസ്പർശസംലാപക്ഷ്വലനാദികം।
പ്രാണിനോ മിഥുനീഭൂതാനഗൃഹസ്ഥോഽഗ്രതസ്ത്യജേത് ॥ **33** ॥

ശൗചമാചമനം സ്നാനം സന്ധ്യോപാസനമാർജവം।
തീർഥസേവാ ജപോഽസ്പൃശ്യാഭക്ഷ്യാസംഭാഷ്യവർജനം ॥ **34** ॥

സർവാശ്രമപ്രയുക്തോഽയം നിയമഃ കുലനന്ദന।
മദ്ഭാവഃ സർവഭൂതേഷു മനോവാക്കായസംയമഃ ॥ **35** ॥

ഏവം ബൃഹദ്വ്രതധരോ ബ്രാഹ്മണോഽഗ്നിരിവ ജ്വലൻ।
മദ്ഭക്തസ്തീവ്രതപസാ ദഗ്ധകർമാശയോഽമലഃ ॥ **36** ॥

അഥാനന്തരമാവേക്ഷ്യൻ യഥാ ജിജ്ഞാസിതാഗമഃ।
ഗുരവേ ദക്ഷിണാം ദത്ത്വാ സ്നായാദ് ഗുർവനുമോദിതഃ ॥ **37** ॥

ഗൃഹം വനം വോപവിശേത് പ്രവ്രജേദ് വാ ദ്വിജോത്തമഃ।
ആശ്രമാദാശ്രമം ഗച്ഛേന്നാൻയഥാ മത്പരശ്ചരേത് ॥ **38** ॥

ഗൃഹാർഥീ സദൃശീം ഭാർയാമുദ്വഹേദജുഗുപ്സിതാം।
യവീയസീം തു വയസാ താം സവർണാമനു ക്രമാത് ॥ **39** ॥

ഇജ്യാധ്യയനദാനാനി സർവേഷാം ച ദ്വിജൻമനാം।
പ്രതിഗ്രഹോഽധ്യാപനം ച ബ്രാഹ്മണസ്യൈവ യാജനം ॥ **40** ॥

പ്രതിഗ്രഹം മൻയമാനസ്തപസ്തേജോയശോനുദം।
അൻയാഭ്യാമേവ ജീവേത ശിലൈർവാ ദോഷദൃക് തയോഃ ॥ **41** ॥

ബ്രാഹ്മണസ്യ ഹി ദേഹോഽയം ക്ഷുദ്രകാമായ നേഷ്യതേ।
കൃച്ഛ്രായ തപസേ ചേഹ പ്രേത്യാനന്തസുഖായ ച ॥ **42** ॥

ശിലോംഛവൃത്ത്യാ പരിതുഷ്ടചിത്തോ
ധർമം മഹാന്തം വിരജം ജുഷാണഃ।
മയ്യർപിതാത്മാ ഗൃഹ ഏവ തിഷ്ഠ -
ന്നാതിപ്രസക്തഃ സമുപൈതി ശാന്തിം ॥ **43** ॥

സമുദ്ധരന്തി യേ വിപ്രം സീദന്തം മത്പരായണം।
താനുദ്ധരിഷ്യേ നചിരാദാപദ്ഭ്യോ നൗരിവാർണവാത് ॥ **44** ॥

സർവാഃ സമുദ്ധരേദ് രാജാ പിതേവ വ്യസനാത് പ്രജാഃ।
ആത്മാനമാത്മനാ ധീരോ യഥാ ഗജപതിർഗജാൻ ॥ **45** ॥

ഏവംവിധോ നരപതിർവിമാനേനാർകവർചസാ।
വിധൂയേഹാശുഭം കൃത്സ്നമിന്ദ്രേണ സഹ മോദതേ ॥ **46** ॥

സീദൻ വിപ്രോ വണിഗ്വൃത്ത്യാ പൺയൈരേവാപദം തരേത് ।
ഖഡ്ഗേന വാഽഽപദാക്രാന്തോ ന ശ്വവൃത്ത്യാ കഥഞ്ചന ॥ **47** ॥

വൈശ്യവൃത്ത്യാ തു രാജൻയോ ജീവേൻമൃഗയയാഽഽപദി ।
ചരേദ് വാ വിപ്രരൂപേണ ന ശ്വവൃത്ത്യാ കഥഞ്ചന ॥ **48** ॥

ശൂദ്രവൃത്തിം ഭജേദ് വൈശ്യഃ
ശൂദ്രഃ കാരുകടക്രിയാം ।
കൃച്ഛ്രാൻമുക്തോ ന ഗർഹ്യേണ
വൃത്തിം ലിപ്സേത കർമണാ ॥ **49** ॥

വേദാധ്യായസ്വധാസ്വാഹാബൽയന്നാദ്യൈർയഥോദയം ।
ദേവർഷിപിതൃഭൂതാനി മദ്രൂപാൺയൻവഹം യജേത് ॥ **50** ॥

യദൃച്ഛയോപപന്നേന
ശുക്ലേനോപാർജിതേന വാ ।
ധനേനാപീഡയൻ ഭൃത്യാൻ
ൻയായേനൈവാഹരേത് ക്രതൂൻ ॥ **51** ॥

കുടുംബേഷു ന സജ്ജേത ന പ്രമാദ്യേത് കുടുംബ്യപി ।
വിപശ്ചിന്നശ്വരം പശ്യേദദൃഷ്ടമപി ദൃഷ്ടവത് ॥ **52** ॥

പുത്രദാരാപ്തബന്ധൂനാം സംഗമഃ പാന്ഥസംഗമഃ ।
അനുദേഹം വിയന്ത്യേതേ സ്വപ്നോ നിദ്രാനുഗോ യഥാ ॥ **53** ॥

ഇത്ഥം പരിമൃശൻമുക്തോ ഗൃഹേഷ്വതിഥിവദ് വസൻ ।
ന ഗൃഹൈരനുബധ്യേത നിർമമോ നിരഹങ്കൃതഃ ॥ **54** ॥

കർമഭിർഗൃഹമേധീയൈരിഷ്ട്വാ മാമേവ ഭക്തിമാൻ ।
തിഷ്ഠേദ് വനം വോപവിശേത് പ്രജാവാൻ വാ പരിവ്രജേത് ॥ **55** ॥

യസ്ത്വാസക്തമതിർഗേഹേ പുത്രവിത്തൈഷണാതുരഃ।
സ്ത്രൈണഃ കൃപണധീർമൂഢോ മമാഹമിതി ബധ്യതേ ॥ **56** ॥

അഹോ മേ പിതരൗ വൃദ്ധൗ ഭാർയാ ബാലാത്മജാഽഽത്മജാഃ।
അനാഥാ മാമൃതേ ദീനാഃ കഥം ജീവന്തി ദുഃഖിതാഃ ॥ **57** ॥

ഏവം ഗൃഹാശയാക്ഷിപ്തഹൃദയോ മൂഢധീരയം।
അതൃപ്തസ്താനനുധ്യായൻ മൃതോഽന്ധം വിശതേ തമഃ ॥ **58** ॥

॥ ഇതി ശ്രീമദ്ഭാഗവതേ മഹാപുരാണേ പാരമഹംസ്യാം
സംഹിതായാം ഏകാദശസ്കന്ധേ സപ്തദശോഽധ്യായഃ ॥